

KUTSESTANDARD

Volitatud arhitekt, tase 7

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Volitatud arhitekt, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Arhitektuurne projekteerimine, ehituste kvaliteet, nende harmooniline sulandumine ümbruskonda, austus loodus- ja linnamaastiku ning riikliku ja eraõigusliku pärandi vastu on avaliku huvi objektiks. Arhitekti töö eesmärgiks on välja töötada ruumiline terviklahendus, ühendades tehnoloogilised, tehnilised, kunstilised ja ökonoomilised lahendused. Ruumiline terviklahendus hõlmab hoonete arhitektuuri, hoonete siseruumi ja hoonetevahelise ruumi lahendusi ning seob need tasakaalustatud terviklahenduseks. Ruumiline terviklahendus on edasise projekteerimise ja ehitamise tulemusel valmiva tervikliku elukeskkonna loomise aluseks.

Arhitekti kutset omavad isikud on võimelised mõistma ja vahendama üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, arhitektuurse projekteerimise, ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodusliku tasakaalu hoidmisega. Arhitekt on ülikooli või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe lõpetanud isik. Oma töös lähtub arhitekt heast planeerimis-, projekteerimis- ja ehitustavast.

Volitatud arhitekt, tase 7 on spetsialist, kes on võimeline iseseisvalt ja omal vastutusel koostama, hindama ja juhtima maa-alade, linnade ja asulate ruumilisi planeeringuid ja ehitusprojekte ning hindama ehitatud keskkonda. Volitatud arhitekt on võimeline andma tavapäraseid eksperthinnanguid oma erialal ja osalema kohalike arhitektuurivõistluste žüriides. On võimeline töötama riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes vastava ala asjatundjana.

Arhitekti kutsealal on lisaks Volitatud arhitekt, tase 7-le järgmised kutsed:

Rakendusarhitekt, tase 6 on spetsialist, kes on võimeline volitatud arhitekti juhendamisel osalema maa-alade, linnade ja asulate ruumiliste planeeringute ja ehitusprojektide koostamisel.

Diplomeeritud arhitekt, tase 7 on spetsialist, kes koostab volitatud arhitekti juhendamisel planeeringute erinevate liikide ning ehitiste ehitusprojektide arhitektuurset osa ja arhitektuurseid terviklahendusi.

Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8 on tippspetsialist, kellel on doktorikraad või muu sellega võrreldav akadeemiline kraad või on ta rahvusvaheliselt tunnustatud loovisik, kes on võimeline iseseisvalt ja omal vastutusel koostama, hindama ja juhtima maa-alade, linnade ja asulate ruumiliste planeeringute ja ehitusprojektide arhitektuurseid terviklahendusi ning hindama ehitatud keskkonda.

Volitatud arhitekt-ekspert tase 8 on võimeline andma keerulisemaid eksperthinnanguid oma erialal ja osalema rahvusvaheliste arhitektuurivõistluste žüriides. On võimeline töötama riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes vastava ala tippasjatundjana.

A.2 Tööosad

A.2.1 Planeeringu arhitektuurse osa koostamine erinevates planeeringu liikides

A.2.2 Ehitusprojektide arhitektuurse osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites

A.2.3 Planeeringute ja ehitusprojektide erinevate liikide ja staadiumite ruumiliste lahenduste ning ehitatud keskkonna hindamine

A.2.4 Töötamine kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste ruumiliste otsuste koordineerimise ja ettevalmistamisega

A.2.5 Planeeringute ja ehitusprojektide koostamise ning büroo tegevuse juhtimine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Arhitekti töötab valdavalt arhitektibüroos. Võib töötada ka ametiasutustes, välitingimustes objektis ja mujal. Ehitusobjektis tuleb järgida ohutusnõudeid, siseruumides kehtivad üldised bürooruumidele esitatavad tervisekaitse nõuded. Töö on loominguline, kuid võib olla periooditi vaimselt pingeline. Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt.

A.4 Töövahendid

Arhitekt kasutab oma töös tavapäraseid bürootöövahendeid, erinevaid kommunikatsioonitehnikaid, kontori- ja projekteerimistarkvara ning maketeerimisvahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Arhitektitöös on olulised järgmised isikuomadused: ruumitaju ning ruumi ettekujutamise ja komponeerimise võime, loominguline mõtlemine, loogiline mõtlemine ja üldistusvõime, iseseisvus ja otsustamisjulgus, vastutusvõime ja täpsus, koostöövõime, suhtlemisoskus ja pingetaluvus, saavutusvajadus, ilumeel

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Ülikool või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 7. septembrist 2005, 2005/36/EÜ, „Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta” ja Eesti Vabariigi Valitsuse 25. oktoobri 2004. a määrusega nr 312, „Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneriõppe raamkõned”¹.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Arhitekt, peaarhitekt, projekteerija, planeerija, nõunik.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.5 ja B.2.6 (lähivad kompetentsid) tõendamine.

Kompetentside hindamise meetodiks on dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Planeeringu arhitektuurse osa koostamine erinevates planeeringu liikides	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: - Analüüsib planeeringu lähteolukorda, arvestades ruumilise, majandusliku, sotsiaalse, loodusliku, ajaloolise, kultuurilise jm keskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Koostab lähteseisukohad planeeringu ruumilise terviklahenduse koostamiseks, arvestades võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajaduste ja huvidega. - Koostab lähteseisukohtade alusel mitmesuguseid ruumilisi visioone, ruumilisi strateegiaid ning planeeringu eskiislahendusi, rakendades võimalikult avarat kujutlusvõimet ning leides ühiskonnale vajalikke funktsionaalselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud lahendus, mis on kvaliteetse keskkonna aluseks. - Koostab planeeringu ruumilise terviklahenduse vastastikusel koostöös teiste planeeringu osadega, lähtudes varasematest analüüsides, visioonidest ja eskiislahendusest. Kavandab planeeringuga eeldused ja võimalused tervikliku ehitatava keskkonna ja kvaliteetse elamisruumi väljakujundamiseks. - Vormistab planeeringu ruumilise lahenduse graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt, kasutades selleks sobivaid tehnilisi vahendeid. Dokumentide vormistamisel kasutab korrektset eesti keelt ja erialast terminoloogiat. - Mõistab osapoolte vajadusi ja leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused sisulistele probleemidele.	

6. Selgitab ja põhjendab planeeringu lahendust ja vastab üleskerkinud küsimustele mõistatavalt.	
Hindamismeetod(id): dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.	
B.2.2 Ehitusprojektide arhitektuurse osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. Selgitab välja ja analüüsib asukohast ja kasutajate vajadustest ning võimalustest tulenevaid lähtetingimusi ja koostab keerulisemate ehitiste projekteerimise lähteülesande ja (ruumi)programmi. 2. Koostab lähteülesande alusel erinevaid ruumilisi visioone ning ehitise eskiislahendusi, rakendades avarat kujutlusvõimet ning leides funktsionaalselt, konstruktiivselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud jätkusuutliku lahenduse. 3. Koostab eskiisist lähtudes keerulisemate ja kõrgetasemeliste arhitektuurset lahendust vajavate ehitiste ehitusprojekti eel-, põhi- ja tööprojekti arhitektuursed lahendused vastastikusel koostöös teiste ehitusprojekti osadega ning standardis ettenähtud mahus. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise projekteerimise ja ehituse käigus. 4. Vormistab projektdokumentatsiooni ja/või juhendab projektdokumentatsiooni graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa vormistamist. Vormistab dokumentatsiooni selgelt, loetavalt ja arusaadavalt, kasutades selleks sobivaid tehnilisi vahendeid. Dokumentide vormistamisel kasutab korrektset eesti keelt ja erialast terminoloogiat 5. Saab aru osapoolte vajadustest ning leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused üleskerkinud sisulistele probleemidele 6. Koostab arhitektuursete elementide ja toodete hooldus- ning kasutusjuhendid, arvestades toodete ja materjalide tootja juhendeid ning neile kehtestatud nõudeid. 7. Teostab autoriõiguse tagamiseks ja kaitseks autorijärelevalvet projekti ja objekti üle ning kontrollib ehitise vastavust projektdokumentatsioonile. Vajadusel täpsustab ja täiendab ehitusprojekti ehitusprotsessi käigus. 8. Teostab või korraldab omanikujärelevalvet, vastavalt kehtivale korrale.	
Hindamismeetod(id): dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.	
B.2.3 Planeeringute ja ehitusprojektide erinevate liikide ja staadiumite ruumiliste lahenduste ning ehitatud keskkonna hindamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. Hindab detailsema planeeringu ruumilist kooskõla üldisema planeeringuga, lähtudes üldisema planeeringuga kavandatud arengust ja tegevusest, ehitatava keskkonna kvaliteedist, avalikkuse ja huvitatud osapoolte huvidest ning planeeringuga esitatud tingimustest ja piirangutest. 2. Hindab ehitusprojekti vastavust planeeringuga kavandatud arengule ja tegevusele, lähtudes ehitatava keskkonna kvaliteedist, avalikkuse ja osapoolte huvidest ning planeeringuga esitatud tingimustest ja piirangutest. 3. Hindab planeeringuid, ehitusprojekte ja ehitisi, lähtudes ehitatava keskkonna üldisest kvaliteedist, seatud eesmärkidest, lahenduste tehnoloogilisest, tehnilisest, kunstilisest ja ökonoomilisest tasemest ning vastavusest heale planeerimis-, projekteerimis- ja ehitustavale. Vajadusel esitab kirjalikult argumenteeritud seisukoha. 4. Töötab välja kohalike arhitektuurivõistluste võistlustingimused vastavalt arhitektuurivõistluste korraldamise headele tavadele. Osaleb sõltumatu professionaalina kohalike võistluste žürii töös.	
Hindamismeetod(id): dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.	
B.2.4 Töötamine kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste ruumiliste otsuste koordineerimise ja ettevalmistamisega	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. Koordineerib planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamist ning muude ruumilist arengut suunavate otsuste tegemist, eesmärgiga võimaldada terviklik, kvaliteetne ja tasakaalus ruumiline areng. 2. Esindab kohalikku omavalitsust või riigiasutust planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste tellimisel, avaliku ruumi terviklikul arendamisel, hangete läbiviimisel ja arhitektuurivõistluste korraldamisel, seades eesmärgiks ruumi kvaliteedi. 3. Nõustab erinevaid arendajaid ja huvitatud isikuid planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamise küsimustes, esindades avalikke huve ja üldisi väärtusi.	
Hindamismeetod(id):	

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

B.2.5 Planeeringute ja ehitusprojektide koostamise ning büroo tegevuse juhtimine EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

Planeeringute koostamise juhtimine

1. Korraldab planeeringute koostamist ja koostööd planeeringuprotsessis osalejatega, seades eesmärgiks planeeringu ja selle alusel valmiva ruumilise keskkonna kvaliteedi ja terviklikkuse. Koordineerib planeeringu osade kokkusobivust ja eri valdkonna spetsialistide (nt insenerid, maastikuarhitektid, geograafid jt) koostööd, vastutades projekti osade kokkusobivuse eest.
2. Selgitab välja ja tasakaalustab erinevate osapoolte huvid ja vajadused ruumilise lahenduse kaudu, arvestades seejuures olulisi asjaolusid (nt avalikud huvid, õigusaktid, head tavad jt).

Ehitusprojektide koostamise juhtimine

1. Korraldab ja juhib ehitusprojektide koostamist, sh ehitusprojekti erinevate osade koostajate tööd, seades eesmärgiks ehitusprojekti kvaliteedi ja terviklikkuse, koordineerides projekti osade kokkusobivust ja , vastutades ehitusprojekti osade kokkusobivuse eest.
2. Juhib arhitektide töörühma tööd, seades eesmärgiks ruumilise terviklahenduse kvaliteedi ja vastutades projekti arhitektuurse osa kvaliteedi eest.
3. Selgitab välja ja tasakaalustab erinevate osapoolte huvid ja vajadused ruumilise lahenduse kaudu, arvestades seejuures olulisi asjaolusid (nt kasutajate ja tellija vajadused, avalikud huvid, õigusaktid ja head tavad jt).

Büroo tegevuse juhtimine

1. Planeerib ja korraldab arhitektibüroo tööd ja arendustegevust, luues loominguks sobiva töökeskkonna ja tagades arhitekti tööks vajalikud töövahendid. Kujundab büroo töötajatest koostöövalmis pädeva meeskonna.
2. Korraldab büroo töötajate erialast kvalifitseeritud täiendõpet.
3. Lepinguliste suhete haldamine ja arendamine tagades büroo majandusliku võimekuse, järgides seejuures õiguslikku keskkonda ja arhitekti kutse-eetikat.
4. Projektdokumentatsiooni kvaliteedi tagamiseks koostab büroo kvaliteedijuhtimise süsteemi.

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Volitatud arhitekt, tase 7 kutset läbiv kompetents EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. Oskab luua terviklikke ja tasakaalustatud ruumilisi lahendusi, seostades nende esteetilise ja tehnilise kvaliteedi loodus- ja ehitatud keskkonna väärtustega ning kultuurilise ja ajaloolise kontekstiga.
2. Mõistab inimese suhet ehitatava keskkonnaga ja ehitatava keskkonna suhet olemasoleva keskkonnaga, arvestades ehitiste ja nendevahelise ruumi vastavust inimese vajadustele ning kooskõla loodusega.
3. Mõistab sise- ja välisruumi suhteid, avaliku, poolavalike ja mitteavaliku ruumi seoseid ning asula ja asulavälise ruumi erinevusi.
4. Mõistab ruumilist planeerimist, ehituslikku projekteerimist, ehitamist ja ehitiste kasutamist kui ühtset protsessi, mis on eelduseks kvaliteetse ehitatud keskkonna loomisele.
5. Mõistab ja rakendab alusuuringutel ja sidusaladel kasutatavaid erinevaid meetodeid lähtetingimuste ja ruumiliste lahenduste koostamisel.
6. Tunnetab valikuvõimaluste paljusust, katsetab, analüüsib ja hindab erinevaid ruumilisi lahendusi, teeb neist järeldusi ja valikuid, mis toetuvad piisavale loomingulisele, esteetilisele, filosoofilisele, meetodilisele ja teoreetilisele alusele.
7. Mõistab funktsionaalseid seoseid ruumilises planeerimises ja arhitektuurses projekteerimises.
8. Tunneb ja rakendab erinevaid insenerteadmisi tasemel, mis võimaldab püstitada ülesandeid planeeringute ja ehitusprojektide eri osade koostajatele.
9. Arvestab ehitatava keskkonna kasutajate vajadusi, ühildades neid võimaluste ja piirangutega ning jätkusuutliku arengu põhimõtetega.
10. Juhib kollektiivset planeeringu ja/või ehitusprojekti koostamist kui terviktegevust, mis tagab loovad ja kvaliteetsed lahendused.

11. Kasutab planeerimis-, projekteerimis- ja juhtimisprotsessis enam levinud kommunikatsioonitehnoloogiaid ja – meediaid.
12. Mõistab arhitektikutse ja -eetika ning arhitekti ühiskondliku rolli olemust, arvestab sotsiaalsete teguritega ja järgib oma tegevuses kutse-eetika nõudeid.
13. On valmis aktiivselt osalema kodanikuühiskonnas ning suhtub sallivalt hoiakute ja väärtuste mitmekesisusse.
14. Osaleb meeskonnatöös, suhtub austusega kolleegidesse ja tunneb töökultuuri.
15. Mõistab ja rakendab ressursi- ja energiatõhususe ning säästva arengu põhimõtteid ehitatavas keskkonnas.

Teadmised:

1. Arhitektuuri ning sellega seotud kunstiliikide, kultuuri ja teaduste ajalugu ja teooriad.
2. Arhitektuurse projekteerimise kvaliteeti mõjutavad kujutava kunsti, disaini ja sisearhitektuuri valdkonnad.
3. Ruumilise planeerimise ja linnaehituse ning keskkonna-, maastiku- ja sisearhitektuuri alused, strateegiad, teooriad ja ajalugu.
4. Ruumikompositsiooni alused.
5. Linnaehituse ja arhitektuuri tüpoloogia.
6. Arhitektuuriga seotud reaal- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused.
7. Ruumilist arengut suunavad, planeerimist ja ehitiste projekteerimist reguleerivad ning teised valdkonnaga seonduvad õigusaktid.
8. Majandus- ja ettevõtluskeskkond ning nende üldised arengusuunad.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-06062012-2.6/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Ilmar Heinsoo, Eesti Arhitektide Liit, Arhitekti- ja Inseneribüroo ARX OÜ Tõnu Laigu, Eesti Arhitektide Liit, QP Arhitektid OÜ Andres Levald, Eesti Arhitektide Liit, E-Konsult OÜ Hindrek Kesler, Tallinna Tehnikakõrgkool, Arhitektuuribüroo Zero OÜ Joel Kopli, Tallinna Tehnikakõrgkool, Arhitektuuribüroo PLUS OÜ Nele Nutt, Eesti Maastikuarhitektide Liit Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit, Paik Arhitektid OÜ Margus Sarmet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Jüri Soolep, Eesti Kunstiakadeemia Kai Süda, Tallinna Tehnikakõrgkool, KARISMA arhitektid OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	12
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.06.2012
6. Kutsestandard kehtib kuni	13.03.2013
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2161 Ehitusarhitektid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Chartered/Principal Architect, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused